

Utbildningsinspektion i Bredaredskolan, förskoleklass och grundskola årskurserna 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av utbildningsresultaten.....	3
Bedömning av verksamheten	3
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Bredaredskolan den 9 februari 2006. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Bredaredskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Bredaredskolan intervjuades rektorn, elever, lärare, övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i förskoleklassen och årskurserna 1–6. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan

Bredaredskolan	Antal barn/elever
Skolbarnsomsorg	44
Förskoleklass	18
Grundskola	86

Bredaredskolan ligger 12 km norr om Borås i Fristad kommun, i ett litet skogrikt samhälle, Bredared. Skolan är en tvåvåningsbyggnad från 1943 och inrymmer klassrum, personalrum och expeditioner. Tvärs över skolgården finns en nybyggd idrottsanläggning och i anslutning till den en matsal. Intill skolan finns två paviljonger som ger plats åt var sin förskoleavdelning.

Elever och personal är organiserade i en förskoleklass, en klass med årskurserna 1–2 och en klass vardera i årskurserna 3–6.

De flesta eleverna åker skolskjuts till skolan. Skolan använder regelbundet utemiljön i undervisningen och har bland annat en ”skolskog”, ett speciellt inrättat skogsområde.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Bredaredskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Bredaredskolan har ett övergripande arbete som skolan kallar ”Läs och gläds”. Eleverna stimuleras i mångläsning och erbjuds läsa böcker i skolan.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Skolan bör följa upp elevernas kunskapsutveckling och lärande i samtliga ämnen.
- Skolan bör utveckla kunskapssyn och syn på lärandet enligt läroplanen.
- Elevernas delaktighet i och inflytande över sitt eget lärande och verksamheten i stort bör utvecklas.
- Skolan bör medvetandegöra eleverna om målen i läroplan och kursplaner.
- Skolan bör anpassa sin verksamhet efter elevers olika behov.
- Skolan bör se över de disciplinära åtgärder som tillämpas i skolan så att de inte står i strid med grundskoleförordningen.
- Skolan bör utveckla former för samverkan mellan lärarna i arbetslagen och förskoleklassen så att varje elevs mångsidiga utveckling och lärande berikas.
- Kvalitetsredovisningen bör vara ett reellt verktyg i skolans kvalitetsarbete.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Elevens val erbjuds inte i överensstämmelse med författningarna (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).

Bedömning av utbildningsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94 avsnitten 2.1 och 2.2.

Inspektörerna bedömer att eleverna i förskoleklassen har förutsättningar att utvecklas i den riktning som målen för skolformen anger.

Resultaten av de nationella ämnesproven i årskurs 5 år 2005 visar att av 24 elever når alla elever målen i svenska, 22 elever i engelska och 21 elever i matematik. Motsvarande resultat år 2004 är att av 18 elever når 17 elever målen i svenska och 14 elever når målen i engelska och matematik.

Inspektionen visar att skolan inte analyserat skillnader mellan flickors och pojkars resultat i de nationella ämnesproven. Skolan följer upp elevernas kunskapsutveckling i svenska, engelska och matematik och gör åtgärdsprogram för de elever som inte når målen i dessa ämnen.

Kunskapsuppföljningen i de övriga ämnena går inte att utläsa i den dokumentation som skolan redovisat. Inspektörerna vill framhålla att skolan också skall följa elevernas kunskapsutveckling i övriga ämnen och även bedöma måluppfyllelse i dessa.

Eleverna i flertalet klasser uppvisar en alltför liten medvetenhet kring vad lärande går ut på. Inspektörernas intryck är samstämt med vad en av eleverna uttrycker: ”Vi får göra och göra - inte lära”. Eleverna kan inte referera till att det finns särskilda kunskapsmål att uppnå i olika ämnen. Inte heller känner de till strävansmål som att de skall utveckla olika slags kompetenser, exempelvis att kunna argumentera och reflektera över något de lärt sig. Kursplanemålen i de olika ämnena bör konkretiseras och tydliggöras för eleverna, se vidare under avsnittet ”Arbetsmiljö och delaktighet”.

Utifrån intervjuer med elever och föräldrar och observationer under inspektionen uppfattar inspektörerna att de flesta av eleverna trivs i sin skola och att de känner sig trygga. Skolan har former för elevinflytande till exempel elevråd och matråd. Inspektörerna upplever att det är en god stämning mellan eleverna och att eleverna respekterar varandras olikheter och att de inte tolererar kränkningar.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetsmiljö och delaktighet

Skolan har klassråd, elevråd, matråd och miljöråd där eleverna får medverka och ha inflytande i varierande omfattning. Enligt eleverna har några klasser schemalagda klassråd. Andra har klassråd sporadiskt, när lärarna tycker och ytterligare några klasser har inte klassråd alls. Rektorn uppger att alla klasser har klassråd, vissa dock endast en gång per månad.

Elevrådet sammanträder varje månad och leds av rektorn. Eleverna berättade om saker de varit med och påverkat. Förutom lekmaterial som införskaffats tack vare elevernas önskemål så håller elevrådet i en "aktivitetsdag" där eleverna åker skidor, pulka m.m. och är organiserade i tvärgrupper. Elevrådet har vid inspektionstillfället skrivit ett brev till Vägverket och påtalat risker med att skolan ligger intill en "farlig väg". Eleverna önskar få hastighetsbegränsningar i trafiken genom vägskyltar, vägbulor eller liknande.

Matrådet genomför en "önskevecka" varje läsår. Eleverna uppger dock att de har svårt att få gensvar i övriga frågor eller önskemål. De vill till exempel ha möjlighet att själva lägga upp matportioner vid skolmåltiden.

Miljörådet har vid inspektionstillfället inte sammanträtt någon gång under detta läsår trots att elevrepresentanter önskat det. Rektorn uppger att det inte finns något miljöråd innevarande läsår.

De arbetssätt och arbetsformer som tillämpas i skolan är oftast inriktade på att eleverna arbetar enskilt, dock ibland i par eller i grupp, med skriftliga uppgifter i "beting". Eleverna uppger att deras inflytande är att de får välja tidpunkt för vad som skall göras. De elever som är färdiga väntar in de andra i klassen och de som inte hinner klart får göra färdigt hemma som läxa. Elevernas möjligheter att utveckla sitt eget sätt att lära kan därmed bli begränsat. Inspektörerna vill påpeka att det i en verksamhet med mycket gemensamma arbetsuppgifter kan uppstå svårigheter med att få undervisningen anpassad till elevers olika behov. Inspektörerna bedömer att skolan bör öka elevernas delaktighet i och inflytande över sitt eget lärande. Skolan bör också anpassa sin verksamhet efter elevers olika behov.

Eleverna är omedvetna om att det finns mål, som att de skall utveckla olika slags kunskaper och kompetenser till exempel att kunna argumentera och reflektera över något de lärt sig. När inspektörerna frågar eleverna varför de genomför olika moment i respektive ämne vet eleverna oftast inte vad deras arbete skall leda till. De kan svara "för att läraren sagt så", eller "för att det står så i boken". Mål, för eleverna, kan vara att göra klart till en viss sida i läroboken eller till en viss uppgift i läromedlet i matematik. En del elever skriver under utvecklingssamtalen mål som de skall tänka på men dessa är, vad inspektörerna erfar, inte något som eleven och läraren arbetar med i det vardagliga arbetet utan målen tas fram inför nästa utvecklingssamtal och utvärderas. I en del klasser har eleverna satt upp sina personliga mål i bänken eller längst fram i en förvaringspärm. Dessa mål är, enligt eleverna, sådant som de skall öva på t.ex. att räkna upp handen, att vara uppmärksam eller att träna fyrens "gångertabell". De handlar knappast om hur eleven skall nå läroplans- respektive kursplanemålen. Dock har eleverna i årskurserna 4–6 under den här terminen påbörjat att veckovis utvärdera hur veckan varit. Rektorn fäster uppmärksamheten på att det blir begreppsförvirring när lärarna i årskurserna 4–5 även använder ordet mål för

”veckans mål” när det istället handlar om ett beting. Inspektörerna bedömer att skolan bör medvetandegöra eleverna om målen i läroplanen och kursplanerna.

I skolan finns ett elevhälsoteam som består av skolsköterska, kurator, specialpedagog samt rektor. De är knutna till ett övergripande Elevhälsoteam (EHT) i Fristad kommun. Teamet består av ytterligare kompetenser såsom skolpsykolog och skolläkare. Skolan har en fungerande handlingsplan med rutiner för hur skolan identifierar elever i behov av särskilda stödåtgärder samt hur arbetet organiseras för dessa elever. Skolans specialpedagog och rektor uppger att alla elever som behöver stöd får det och att åtgärdsprogram utarbetas för dem.

Inspektörerna upplever att eleverna har insikt i att det är viktigt att det skapas bra relationer mellan eleverna. De uppger att det förekommer bråk ibland men sällan mobbning. Skolan har faddersystem för förskoleklassen och årskurs 1 och i skolan finns ”stödkamrater”. Vilken funktion dessa stödkamrater har eller vad de förväntas göra är emellertid oklart för eleverna vid inspektionstillfället. Det finns trivseregler i skolan och eleverna berättar att sanktioner från skolans sida ser olika ut beroende på vilken lärare de har. Till exempel tillämpas kvarsittning, berörd elev får ”sitta inne på rast” eller inte vara med under ”klassens timma”. Ibland dras ”klassens timma” in för hela klassen. Inspektörerna bedömer att skolan bör se över de sanktioner som lärare tillämpar så att de inte står i strid med grundskoleförordningen. Därtill vill inspektörerna påpeka att kollektiv bestraffning aldrig är tillåten.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (SFS 2006:67). Den nya lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall åtgärder redovisas och den skall följas upp varje år. Vid inspektionstillfället hade Bredaredskolan en ”Handlingsplan mot kränkande behandling” som enbart tar upp en aspekt av kränkningar, mobbning. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete. I intervjuer framkommer emellertid att elever och personal har en medvetenhet om att kränkningar i skolan inte bara omfattar förekomsten av mobbning. Skolans kvalitetsredovisning beskriver olika former av åtgärder skolan avser att vidta för att förebygga, upptäcka och förhindra kränkande behandling. Detta arbete behöver fortsätta och fokusera på alla former av kränkningar som kan äga rum såväl mellan elever som mellan personal och elever.

Organisering/Utvärdering av lärandet

Skolan är, som tidigare beskrivits i denna rapport, organiserad i en förskoleklass, en klass med årskurs 1–2 och fyra åldershomogena klasser. Inspektörernas intryck är att klasserna arbetar var för sig. I intervjuerna framkommer också att det sällan sker samverkan mellan klasserna. Det medför bland annat att de olika lärarnas kompetenser inte tillvaratas fullt ut. Eleverna utmanas inte efter mognad och förmåga eftersom de inte går vidare i sitt lärande utan väntar in kamrater. Inspektörerna bedömer att samverkan mellan lärarna och förskole-

klassen och de övriga klasserna bör utvecklas enligt läroplanens mål så att varje elevs mångsidiga utveckling och lärande berikas.

Ledning och intern kommunikation

Skolans rektor har arbetat i skolan sedan september 2005. Rektorn har inte tidigare ledarerfarenhet men har pedagogisk utbildning och erfarenhet som lärare. Rektorn har genomgått en kommunal ledarutbildning i Borås. Vid inspektions-tillfället är det oklart hur skolan skall ledas i framtiden eftersom en omorganisation skall ske inför läsåret 2006/07 i kommundelen. Eleverna liksom föräldrarna känner till vem som är skolans rektor och upplever att rektorn syns ute i verksamheten.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Skolans kvalitetsredovisning är uppbyggd enligt en gemensam modell i Borås kommun. Kvalitetsredovisningen motsvarar kraven i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. Där framgår måluppfyllelsen gentemot de nationella målen samt vilka åtgärder som skall utföras. Gemensam utvärdering görs i arbetslagen i juni varje år. Då använder lärarna bland annat en enkät som är gemensam i Fristads kommun. Den tar bland annat upp elevers trivsel och föräldrars synpunkter på den information skolan ger. Ett annat redskap som lärarna använder i utvärderingen är Skolverkets utvecklingsverktyg för kvalitetsarbete i förskolor och skolor, BRUK. BRUK har tagit fram indikatorer som kan användas för självvärdering på verksamhetsnivå, som underlag för skolors kvalitetsredovisningar samt för att stimulera den pedagogiska debatten. BRUK är främst ett verktyg avsett att användas av skolor och förskolor för att bedöma kvaliteten i den egna verksamheten och som stöd för ett fortsatt utvecklingsarbete. Genom att det har sin grund i de nationella styrdokumenterna kan det även tjäna som ett stöd i det lokala utvecklingsarbetet. Kvalitetsredovisningar från åren 2003/04 och 2004/2005 har lyft flera förbättringsområden och uppföljningen av dem är av varierande kvalitet. Lärarna talar om att kvalitetsredovisningen inte har någon framskjutande plats i deras vardagliga arbete. Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsredovisning bör kopplas till skolans eget arbete med skolutveckling för att synliggöra det systematiska kvalitetsarbetet.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

I Fristads kommun del sker elevens språkval i årskurs 7. Enligt skolans timplan har eleverna slöjd från årskurs 3, engelska från årskurs 4 samt hem- och konsumentkunskap i årskurs 5. Vidare framgår det av skolans och kommunens timplan att eleverna i årskurserna 4–6 skall ha 3 timmar elevens val per vecka. Eleverna säger i intervjuer att de inte har elevens val. Rektorn uppger att alla klasser utom förskoleklassen har ”klassens timma”, 40 min varje vecka. Klassens timma innehåller ett varierat utbud. I en del klasser får eleverna göra vad de vill, ”rita, läsa, skriva eller matte”. I andra klasser har en grupp av elever, i ett

rullande schema, ansvar för programmet som har karaktären av underhållning. Eleverna i årskurs 6 har, enligt rektorn, periodvis haft egen "forskning" där eleverna har fått välja något de är intresserade av att fördjupa sig i. Elevens val syftar till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Inspektörerna bedömer att skolan skall erbjuda eleverna elevens val i enlighet med grundskoleförordningen.

I skolan finns fyra elever som är berättigade till modersmålsundervisning men ingen deltar. Ingen elev läser svenska som andraspråk eller har studiehandledning på modersmålet.

Eleverna undervisas av lärare som i stort har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver. Enligt rektorns uppgift är lärartätheten i skolan innevarande läsår 7,0 lärare per 100 elever. Riksgenomsnittet i Sverige (år 2004) är enligt Skolverkets statistik 7,9 lärare per 100 elever.

Kompetensutvecklingen styrs av skolans, arbetslagens och individens behov. Lärarna uppger att de bland annat erbjuds fem högskolepoäng i specialpedagogik. Gemensamt i kommundelen har anordnats kompetensutveckling i individuella utvecklingsplaner.

Fritidshemmet har öppet från klockan 06.30 till 17.00. Rektorn uppger att de barn som behöver omsorg därefter lämnas över till en förskola som har öppet till 17.45. Barnen erbjuds en omväxlande och meningsfull verksamhet med möjlighet att vistas utomhus en stor del av dagen.

Inspektörernas bedömning är att tillgången till läromedel, pedagogiskt material och andra hjälpmedel möjliggör för eleverna att få en tidsenlig utbildning och att nå de nationella målen. Lokalerna är väl anpassade till verksamheten. Det finns tillgång till grupprum, idrottshall och ett skolbibliotek. Resurs från kommunalsbiblioteket finns i skolan ett par timmar per månad och skolan får besök av en bokbuss varannan vecka.

Skolgården inbjuder till lek och spel.

Datum	Ort
2006-12-07	Göteborg

Marie Karlsson

Eva Wallentin